

Europe: Made in Pajala

Volt Pajalas kommunala valprogram till valet 2026

Alla medlemmar i Volt Sverige som erhåller ett mandat i Pajala kommun förbinder sig att grunda sina beslut på fakta och evidens. De är därvid uttryckligen inte bundna till någon särskild partilinje, utan till vad som är motiverat utifrån vetenskapen, den aktuella situationen i kommunen och kommunikationen med invånarna i Pajala kommun.

De agerar och fattar beslut fritt, självständigt, långsiktigt och pragmatiskt inom ramen för de värderingar som Volt Europa står för.

Policyplattform

Pajalas kanske svåraste men mest avgörande utmaning handlar inte om nästa besparingsrunda, utan om att vända en decennielång befolkningsminskning. Befolkningstillväxt är ett långsamt verktyg, men det är samtidigt det mest kraftfulla för kommunens långsiktiga utveckling och ekonomiska konsolidering – fler invånare betyder ett bredare skatteunderlag, en levande arbetsmarknad och underlag för att bevara både service och byaskolor, i stället för att ständigt behöva anpassa verksamheten till en krympande befolkning.

Vi vill att kommunen aktivt lyfter fram det som redan gör Pajala unikt – naturen, kulturen, meänkielis och samiska traditioner, ett levande föreningsliv och aktiva byar – och omsätter detta i en riktad **"Flytta hit"-kampanj**, som vänder sig särskilt till barnfamiljer, distansarbetare och återflyttare med rötter i kommunen. En sådan satsning kräver inte stora investeringar för att ge effekt, men den kräver uthållighet: befolkningstillväxt bygger man inte på ett mandat, utan över flera – och ju tidigare arbetet påbörjas, desto snabbare vänder trenden.

Alla följande punkter ingår i denna gemensamma målsättning och strategi.

Näringsliv & ekonomi

Minska kommunens beroende av en enda gruva

Kaunis Iron dominerar Pajalas ekonomi och arbetsmarknad. När en så stor andel av kommunens skatteunderlag, direkt och indirekt, är kopplad till en enda råvara och ett enda bolag, blir hela kommunens ekonomi lika volatil som världsmarknadspriset på järnmalm.

Vi vill att:

- Pajala kommun tar fram en **näringslivsstrategi** med explicit mål att minska andelen sysselsättning och skatteintäkter kopplad till en enda basnäring, med särskilt fokus på besöksnäring och naturturism samt gröna teknikföretag.
- kommunen inrättar en **"en väg in"-funktion** för lokala småföretagare för snabbare bygglov och tillståndshantering.

- kommunen aktivt utreder **EU:s strukturfonder, Interreg och Just Transition Fund** som finansieringskällor för näringslivsbredd, med hänvisning till Pajalas strategiska roll i EU:s kritiska råvaruförsörjning.
- en större andel av det värde som skapas av gruvverksamheten **synliggörs och stannar lokalt** genom riktade samhällsinvesteringar, utöver ordinarie skatteintäkter och sysselsättning.

Skola, utbildning, äldreomsorg

En evidensbaserad väg ut ur skolstrukturkonflikten

Skolstrukturfrågan – om högre klasser i Sattajärvi, Korpilombolo och Tärendö ska flyttas till Pajala centralort – har splittrat kommunens politik i flera mandatperioder och bidragit till att den styrande koalitionen brutit samman. En skolstrukturutredning färdigställdes i januari 2026, men resultaten tolkas helt olika av olika partier: Några ifrågasätter de uppgivna besparingarna, medan andra förespråkar sammanslagning. **Volt tar inte automatiskt ställning för den ena sidan** i denna infekterade konflikt – vi ställer krav på processen.

Vi vill att:

- framtida beslut om skolstruktur baseras på en **oberoende extern granskning**, tillgänglig och begriplig för alla medborgare, i stället för utredningar som tolkas helt olika beroende på politisk hemvist.
- en **medborgardialog med bindande rådgivande roll** genomförs innan slutgiltiga beslut fattas om nedläggning eller sammanslagning av skolor.
- varje beslut om skolstruktur åtföljs av en transparent **konsekvensanalys** för skolskjuts, barns restid och närhet till vårdnadshavare – inte bara en kostnad-per-elev-kalkyl.
- Volts ledamöter röstar utifrån vad en oberoende utredning visar, **inte utifrån partitaktik eller "byarna mot centralorten"-logik**.

Buurtzorg-modellen i hemtjänsten

Volt vill se att den nederländska Buurtzorg-modellen provas i Pajalas hemtjänst: självstyrande, mindre team av sjuksköterskor och undersköterskor med helhetsansvar för ett begränsat antal äldre i ett bostadsområde. Det minskar byråkratin, ökar kontinuiteten (den äldre möter färre olika ansikten), och höjer personalens arbetstillfredsställelse genom förtroende istället för minutstyrning. Samtidigt ska ytterligare incitament skapas för att kunna anställa vårdpersonal direkt istället för att vara beroende av dyr inhyrd personal.

Klimat & hållbar gruvdrift

Företag ska sätta ett konkret klimatmål

Klimatpolitik saknas nästan helt i den lokala debatten i Pajala. Kommunens enda synliga energipolitiska ställningstagande hittills är Centerpartiets nej till fortsatt vindkraftsutbyggnad (juni 2026), motiverat rent fiskalt: kommunen får inga garanterade skatteintäkter av redan byggd vindkraft. Volt delar oron för lokal rättvisa, men drar en annan slutsats.

Vi vill att:

- kommunen, i sin roll som tillstånds- och samarbetspart, aktivt kräver att bland annat större bolag i kommunen som Kaunis Iron sätter ett **konkret, daterat klimatmål** med redovisning enligt Scope 1/2/3.
- kommunen fortsätter stödja **våtmarksrestaurering och biologisk mångfald** i linje med redan gjorda åtaganden, och gör resultaten offentligt tillgängliga.
- att företag, initiativ, projekt och åtgärder med fokus på **cirkulär ekonomi** och hållbarhet ska främjas på ett målinriktat sätt.
- vindkraftsutbyggnad inte blockeras helt, men att kommunen förhandlar fram en **rimlig, avtalad andel av skatteintäkter och lokalt inflytande** innan nya etableringar godkänns – klimatomställning och lokal rättvisa ska gå hand i hand, inte ställas mot varandra.

Samisk kultur, rennäring och gruvans expansion

Gruvnäringens pågående och framtida expansion, liksom eventuell fortsatt vindkraftsutbyggnad med mera, riskerar att ständigt aktualisera **samma grundläggande konflikt** mellan gruvnäring, rennäring, andra aktörer och markanvändning – utan att någon part någonsin får varaktig klarhet. Varje enskilt tillståndsärende blir då en ny arena för en infekterad principdebatt, vilket varken gynnar **näringslivets planeringshorisont, samebyarnas långsiktiga överlevnad eller ett sansat lokalt samtalsklimat**.

Vi vill att Pajala kommun tar initiativ till en process där berörda parter gemensamt identifierar och definierar kommunens **kärnområden för rennäringen**, och att dessa ges ett tydligt formaliserat skydd, starkare än dagens riksintresse. Målet är inte att blockera utveckling, utan att skapa ett **förutsägbart ramverk** där samtliga parter i förväg vet vilken mark som är förbehållen renskötseln och vilken mark som är öppen för annan markanvändning. Först då kan diskussionen om enskilda

projekt handla om genomförande, i stället för att varje gång bli en ny strid om själva principerna.

Gränsöverskridande samarbete

Pajalas läge vid gränsen är en tillgång, inte en fotnot

Pajala gränsar direkt till Finland och delar redan kultur och tradition med grannkommunen Kolari, bland annat genom det gemensamma kulturfirandet Meänpäivä. Detta samarbete är i dag i huvudsak kulturellt – den ekonomiska och politiska potentialen i gränsregionen är i det närmaste outnyttjad.

Vi vill att:

- kommunen utreder möjligheterna till **Interreg-finansierade projekt** mellan Pajala och Kolari inom näringslivsutveckling, infrastruktur och besöksnäring.
- samarbetet kring **gemensam arbetsmarknad och pendling** över gränsen stärks, särskilt inom vård, omsorg och skola där personalbrist är ett återkommande problem.
- Pajala positionerar sig som en **aktiv röst i EU:s mineralstrategi** – regionens råvaror är strategiskt viktiga för hela Europa, vilket bör ge kommunen mer inflytande och resurser, inte mindre.
- kommunens **dubbla svensk-finska, tornedalska identitet** görs till en aktiv del av marknadsföringen av kommunen gentemot besökare, inflyttare och investerare.

Minoritetsspråk & identitet

Genomför minoritetsspråksplanen på riktigt

Pajala kommun ingår sedan år 2000 i förvaltningsområdet för **meänkieli och finska** enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk – en av bara fem kommuner i landet med denna status för meänkieli. Lagen ger tornedalingar och sverigefinnar rätt att kommunicera med kommunen på sitt språk, rätt till förskola och äldreomsorg helt eller delvis på språket, och rätt till konsultation i frågor som berör minoriteten.

Vi vill att:

- den befintliga **handlingsplanen för minoritetsspråk** genomförs med tydliga, uppföljningsbara mål, snarare än att förbli ett antaget men ej implementerat styrdokument.

- rekrytering av personal med kunskaper i **meänkieli/finska prioriteras inom äldreomsorgen**, som en kvalitetsfråga snarare än en kostnad, även under pågående sparbetting.
- meänkieli och finska stärks i **förskola och kulturliv** som en del av kommunens identitet och attraktionskraft.
- minoritetsspråksarbetet kopplas till den gränsöverskridande EU-agendan (se ovan): **språk och kultur som brygga** mellan Pajala och Kolari, inte som gräns.

Digital & transparent förvaltning

En liten kommun med stora avstånd behöver digital närvaro

Pajala är en till ytan mycket stor men befolkningsmässigt liten kommun, med långa avstånd mellan byarna och centralorten. Samtidigt som den politiska kulturen präglats av interna konflikter finns ett tydligt behov av öppnare, mer begripliga beslutsprocesser.

Vi vill att:

- kommunala **beslutsunderlag och budgetprocesser** görs tillgängliga digitalt och i begriplig form för alla invånare, oavsett var i kommunen man bor. Ur ett demokratiskt perspektiv måste **tillgången till information bli enklare**, både tekniskt sett och när det gäller utformningen.
- kommunen, i linje med Volts nationella policy, aktivt utreder **uropeiska alternativ till amerikansk molninfrastruktur** för kommunala IT-system, med hänsyn till dataskydd och digital suveränitet.
- kommunen inrättar en kommunal e-demokratisk plattform där medborgare kan följa, kommentera och informellt rösta om ärenden i kommunfullmäktige i realtid.

Slutord

Pajala har allt att vinna på en politik som slutar slåss om gamla frontlinjer – byar mot centralort, block mot block – och i stället bygger broar: mellan generationer, mellan språk och kulturer, mellan Sverige och Finland, och mellan ekonomiskt ansvar och en hållbar framtid. **Det är den politik Volt erbjuder Pajala den 13 september 2026.**